

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Secretariaat:

Bazarstraat 33 Den Haag Tel. 639871

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Barentzstr. 48 Den Haag tel. 637383

Zondaggroep I,
17 maart 1963.

Goedenmorgen, vrienden.

Ik weet niet, of het u is opgevallen dat een klok altijd gestadig doortikt? Dat is een heel eigenaardig verschijnsel. Dat is een heel eigenaardig fenomeen. De mens heeft zich een idee gemaakt van de tijd; en die tijd mechanisch ingedeeld eerst met zonnewijzers, later met wateruurwerken, toen met slinger-uurwerken, ten slotte heeft hij uurwerken met een z.g. onrust uitgevonden en daarmee heeft hij de menselijke tijd goed gekarakteriseerd. De tijd van de mens draait voort door de menselijke onrust.

Wanneer je zo het tijdsconcept, dat bij de mens bestaat, nagaat, kom je al heel snel tot de ontdekking dat de tijd voor de mens eigenlijk helemaal niet is wat het lijkt. Integendeel, het is een taai stroop, een brij waar je overheen kunt dartelen als je wilt of waar je je moeizaam doorheen kunt worstelen.

Nu zijn er onnoemelijk veel mensen, die aan datzelfde lijden wat die klok vaak zo fel doet tikken: aan onrust, het onrustig-zijn. Waarom eigenlijk? Een mens, die weet wat hij wil, een mens die een doel heeft in zijn leven en bovenal een mens die zichzelf niet overschat of onderschat, die kan rustig zijn weg gaan en er komen geen moeilijkheden van. Als je weet wat je wilt en niet denkt dat de hele wereld het daarmee eens moet zijn, als je niet eist dat de wereld jouw wil vervult, dan gaat het best. Maar op het ogenblik, dat je gaat verwachten dat de wereld beantwoordt aan jouw eisen, dat de wereld je leven voor je leeft, dat de wereld je wil vervult, dan zit je aan die wereld vastgesmeed. En zoals een hond, die aan de lijn zit, blaft om te laten zien dat hij eigenlijk vrij is, zo jaagt de mens, die zich aan de wereld bindt en daarmee aan het op zichzelf betrekkelijk trage tempo van die wereld, zich op om te laten zien dat hij toch een zelfstandigheid is.

De onrust in de mens komt voor een groot gedeelte voort uit zijn behoefte om te bewijzen dat hij iemand is, terwijl hij gelijktijdig zich blijft vastklampen aan een werkelijkheid van de mensheid, die eigenlijk maar een illusie is. En zoals de hond steeds harder blaft naarmate hij zich meer gevangen voelt of zich meer geneigd voelt om een eigen stukje grond, waaraan hij is gebonden, te verdedigen, zo zal de mens heviger jagen, sneller jachten, grotere eisen stellen aan het leven en aan de mensheid naarmate hij zijn leven kleiner maakt.

Wat zou je eigenlijk moeten doen om je vrij te maken van die onrust, de gebondenheid, die de mens wel eens "de tijd" noemt?

In de eerste plaats zal de mens onverschilliger moeten zijn. Onverschilliger niet alleen voor de meningen van anderen, want dat kun je misschien nog wel, maar ook voor de eeuwige jacht, die je verbindt

met je denken en je welzijn. Als je zegt: "Ik doe het beste dat ik kan en ik leef zo goed ik kan en dat moet genoeg zijn," dan zul je misschien eens ergens 10 minuten te vroeg of 10 minuten te laat zijn; dat maakt niets uit, want je hebt je best gedaan. Het kan honderd keer voorkomen dat je er niets aan kunt doen en als het nu eens één keer gebeurt, dat je zo iets doet, omdat het uit jezelf voortkomt, dan is dat helemaal niet erg, tenzij je jezelf er een verwijt van maakt. Maar ja, je hebt je voorgenomen om op een bepaalde tijd ergens te zijn en dus moet je je jachten en jagen, want zo zul je slagen; dat denk je dan. Want dan zul je een zaak afsluiten, je zult degen, die je wilt spreken aantreffen en dan zul je alles kunnen bereiken wat noodzakelijk is.

Ja, dat denk je, maar als je op tijd komt, gaat het ook niet altijd vlot. En als je op tijd bent, dan kan er iets tussen komen; je trein heeft misschien vertraging. Maar daarover denk je nooit na. Je gaat uit van het standpunt, dat je eigen verantwoordelijkheid er één is, die in de eerste plaats eigenlijk buiten jezelf ligt; en dat is niet waar. Een mens is in de eerste plaats verantwoordelijk tegenover zichzelf; en die verantwoordelijkheid impliceert niet alleen een zekere vrijheid, een zich wat los maken van de dictatuur van de tijd, het betekent ook - en dat is heel wat belangrijker - dat hij verantwoordelijk is voor zichzelf, tegenover zichzelf en aan zichzelf voor het uiten van zichzelf.

Dat is een grote moeilijkheid. Er zijn mensen, die in zich een droomleven hebben, dat sterk afwijkt van de werkelijkheid. Ze zouden zee-rover willen zijn of courtisane. Ze zouden de wereld willen veroveren of ze zouden kluzenaar willen spelen. Maar aan de buitenkant zijn ze mijnheer zus of mevrouw zo, geheel volgens hun stand gekleed en de woorden sprekend, die van hen kunnen worden verwacht en de daden stellend, die men van hen verwacht, niet in staat de eentonige sleur, die ze zichzelf scheppen, te breken en daardoor tekort schietend tegenover zichzelf.

Ik weet niet, of een mens zich kan realiseren waarom hij dit alles doet. Ik zou juist in dit verband wat tamelijk recente leerstellingen en leringen willen aanhalen, die misschien de achtergrond kunnen vormen voor een nieuwe levensfilosofie, een nieuwe manier van denken en zelfs een nieuwe manier van leven.

Een mens leeft niet naar dat wat hij nodig heeft, maar naar dat wat hij meent dat noodzakelijk is. Dit is een groot verschil. Indien gij leeft volgens dat wat voor u werkelijk noodzakelijk is, zult ge vele dingen niet doen, die ge thans tot uw plichten rekent, maar ge zult ook zeer vele dingen doen, die ge thans onmogelijk acht en zeer vele dingen volbrengen, die schijnbaar ver buiten de werkelijkheid van het menselijk leven liggen.

Een mooie leerstelling, maar ze zegt nog niet voldoende. Wat zou u denken van het volgende citaat:

Om uzelf te zijn moogt ge geen eisen stellen aan de tijd en aan de wereld.

Gij leeft; en zo moet ge zelf het tempo van leven bepalen, dat voor u past.

Gij leeft; en zo zult ge zelf in de wereld moeten zoeken naar datgene, wat voor u noodzakelijk is of wat ge begeert.

Gij zijt het die leeft en gij moet bepalen wat uw innerlijke waarde is en deze tot uitdrukking brengen.

Dat laatste is natuurlijk weer gevaarlijk. Want als je spreekt van de innerlijke waarde van de mens, dan begint hij onmiddellijk alle stellingen op te sommen, die hem zijn bijgebracht. Soms zijn dat sterk dogmatische stellingen.

Een mens met een dogma is in zekere zin gelukkig, want hij denkt dat hij het weet en die illusie kan hem een grote kracht zijn. Maar hij

weet het nooit werkelijk. Hij zal altijd weer moeten zoeken naar zichzelf; en dat innerlijke wezen van de mens is niet dat wat volgens de mensheid goed is. Wie weet, waar je vandaan komt, wat je in een vorig leven bent geweest? Dat weet niemand; en als je het weet, dan zijn het zulke vage, verwarde indrukken, dat je er eigenlijk maar weinig mee doet. Je bent een mens met een stoffelijk behoefte-element en een geestelijke behoefte-element; en of dat element nu volgens de wereld past of niet, daarmee heb je niets te maken, het is jouw leven. Die innerlijke waarde is even goed de verbondenheid met het Hogere (met God) als de verbondenheid met de wereld, waarin je leeft. En dat vergeet de mens altijd. Hij denkt, dat men alles moet idealiseren, voordat het aanvaardbaar is.

Maar wanneer je dan zo nadenkt, dan schiet je je de Biedermeiertijd te binnen. Biedermeier en barok; twee perioden, waarin de mensen soms eenvoudige gebruiksvoorwerpen zodanig versierden, dat ze onbruikbaar werden. Dan werd die mooie kan ten slotte een sieraad dat in de porceleinkast moest blijven staan, omdat ze zulke frêle versieringen had, zo teer was, dat je haar eigenlijk voor niets kon gebruiken. En dan waren de roerlepels wonderlijk mooi gesneden, maar wanneer je er teveel mee roerde, zou de schoonheid ervan bederven en daarom hingen ze in een apart rek; een versiering, meer niet.

Zo zijn heel vaak de menselijke gedachten omtrent de innerlijke waarde. Ze zijn wel mooi, ze zijn opgepoetst, ze zijn versierd met alle christelijke deugden, alle esoterische wijsheid en heel veel occulte gegevens, maar bruikbaar zijn ze niet. Wat heb je eraan mooie idealen te verkondigen, die je niet leven kunt en gelijktijdig je werkelijk leven onmogelijk te maken door je mooie idealen? Wat heb je eraan te spreken van een geloof, dat buitengewoon mooi is, maar dat je toch niet werkelijk kunt leven, dat je steeds weer doet roepen: "Geef me dan de genade en de hulp, want zelf kan ik het niet!" zonder die genade voor jezelf te kunnen verwerven, zonder de hulp werkelijk te krijgen? Daar heb je toch niets aan!

Leven zou een mens in zekere zin eigenlijk meer wetenschappelijk moeten doen. Niet met een nauwkeurige berekening der hoeveelheden voeding, die noodzakelijk zijn en alles wat daarbij behoort, maar ik bedoel "wetenschappelijk" in de zin van een aanpassing aan de feiten, aan de werkelijkheid. Die werkelijkheid stelt natuurlijk eisen, dat weten we wel, maar zodra ik mijn resultaat idealiseer, loop ik ook vast. Je kunt wel menen, dat je in staat bent om zakelijk de grootste successen te behalen, de meest juiste leiding te geven aan de belangrijkste apparaten. Je kunt denken, dat je in staat bent om je medemensen allen te steunen en te helpen, maar als dat nu maar een ideaal is en je kunt het niet werkelijk, dan schiet je ergens tekort. Dat tekort-schieten komt dus niet voort uit de feiten en uit de toestand, maar het komt uit jezelf voort. Je leven is niet aangepast aan dat wat je moet zijn en dat wat je wilt zijn.

Wanneer je teveel op jezelf vertrouwt - dat geef ik graag toe - dan komt het vaak voor dat je valt. Maar vallen betekent ook weer de mogelijkheid om op te staan. Dat is een kwestie van jezelf, dat beleef je zelf, dat leer je zelf, daarmee kom je verder. Maar met de versieringen, de al te mooie termen en de al te mooie idealen, vervals je jezelf. Je vervalst het leven en alle mogelijkheden tot waarlijk geluk.

Heel veel mensen hebben een innerlijk, dat ze op een barokke wijze hebben versierd, waardoor het eigenlijk onbruikbaar is geworden. Het zou moeten worden teruggebracht tot de eenvoudige formule; en die formule is heel wat eenvoudiger dan de doorsnee-mens zal willen toegeven en zal willen beseffen. Hij wil graag ingewikkeld zijn; en hoe ingewikkelder zijn innerlijk is, hoe meer hij overtuigd is, dat hij wat waard is. Hij beseft niet, dat een eenvoudige ezel, die een last over de bergen draagt, veel meer doet dan iemand, die een tractor construeert en maar halverwege de berg komt waar hij blijft steken, ook al lijkt het, of de tractor een gro-

tere last kan trekken.

We hebben een eigen levenslast en die komt uit onszelf voort, maar ze betekent voor ons ook steeds weer een eerlijk en oprecht schatten wat we zijn, wat we kunnen, wat we willen en dan een zo goed mogelijk verwerklijken van al die dingen.

Hier kan ik dan weer citeren en misschien dat u ergens iets van de formule voor het leven erin terugvindt.

Vraag jezelf af wat je zou willen, indien er geen enkele belemmering en geen enkele band bestond.

Vraag jezelf af, waarom je wat je wilt dan niet omzet in werkelijkheid.

Vraag jezelf af wat je kunt; en zeg dan wat het verschil is tussen je willen en je kunnen. Neem de uitkomst hiervan en tracht deze om te zetten in een werkelijkheid.

Schaam je nooit voor jezelf, want dat is dwaasheid.

Heb geen berouw over wat was en maak je niet teveel zorgen over wat gaat komen. Wie vandaag handelt volgens zijn werkelijk willen en zijn werkelijke mogelijkheid, bereikt vandaag het uitgangspunt, waarmee morgen tot volmaaktheid kan worden gebracht.

Misschien klinkt dit alles een beetje erg theoretisch. Wanneer je met een mens te maken krijgt en hem zegt, dat de tijd onbelangrijk is, dan zegt hij: "Ja, dan moet je mijn baas maar eens horen, als ik te laat op kantoor kom."

Als je tegen een mens zegt: "Leef jezelf," dan zegt hij: "Ik zou dat wel willen doen, maar als ik mijn huishouden niet goed onderhoud, wat zullen de burens dan wel zeggen?" Want zo zijn de mensen.

De grote keuze, die je moet doen, is jezelf te zijn, jezelf te leven, maar dan ook van niemand verwachten dat hij het voor jou zal doen. En als je die wereld nodig hebt, nooit verwachten dat de wereld wel het initiatief zal nemen, dat je nodig hebt, maar zelf te zeggen: "Dit verlang ik werkelijk, dit is deel van mijn wezen, dit ga ik dus tot werkelijkheid maken. Ik zal die wereld helemaal geen eisen stellen. Ik zal zelf het initiatief nemen. En gaat het de eerste keer niet goed, dan gaat het een andere keer goed en ik zal ten slotte bereiken wat ik nodig heb." Dat is voor de mens natuurlijk altijd erg moeilijk, want om dit te kunnen doen, moet je ook afstand doen van het zelfbedrog.

Er zijn mensen, die denken dat de wereld niet meer kan draaien, wanneer zij er niet zijn. Maar is dat waar? Theoretisch weet iedereen dat hij kan worden gemist. Maar hoevelen zijn er niet die zeggen: "Wanneer ik nu eens een keer dit of dat niet doe, waar moet het dan naar toe met het bedrijf, met de familie, met onze vereniging, met onze club, met alles wat er in die wereld is? Als ik er niet meer ben, hoe moet het dan?" Ja, dat weet u niet. U kunt er alleen zeker van zijn dat dat, wat bestendig moet blijven, bestendig blijft, of u er bent of niet. En wat alleen krachtens uw eigen inspanningen leeft - daarover moet u ook eens goed nadenken - dat is een deel van uzelf en dat openbaart u op die manier. Zolang dat u vreugde geeft is dat goed. Maar op het ogenblik, dat het u een last wordt, gaat u uzelf verloochenen om iets van uzelf te kunnen uiten en beklagt u zich erover, waardoor u de waarde aan het geheel ontnemt. Het is maar een voorbeeld.

De mens heeft zijn systeem. Ik wil u een eenvoudig voorbeeld geven. Men heeft een groep als deze, een vereniging b.v. en in die vereniging zijn er 17 functies. Maar als er nu 16 leden zijn, ja, hoe moeten we dat dan doen? Men zou dan zeggen: "Krimp het aantal functies in." Maar de mens zegt: "We hebben dat altijd zo gehad. Je kunt die toch niet eenvoudig opzij schuiven en alles veranderen?"

Ja, dat is natuurlijk waar van uit het standpunt: ik wil vooral niet iemand

met het onaangename confronteren; of: ik moet toch in ieder geval zorgen dat alles precies gaat, zoals het altijd is gegaan. Maar wat bereik je daarmee? Vraag u dat eens af. Als je goed nadenkt, kom je tot de conclusie, dat je heel vaak door het instand houden van de dingen op de oude wijze heel wat meer pijn, last en nood bezorgt aan jezelf, dat je heel wat meer vrijheid ontnemt aan jezelf en anderen dan noodzakelijk is.

Alles is een ontwikkeling; en ontwikkeling kun je het best vergelijken met water dat stroomt. Als je water in een bergbeek ziet stromen, dan gaat het nooit recht toe recht aan. Het is geen kanaal, het heeft geen vaste normen en geen vaste afmetingen. Het water zoekt zich een weg, ontwijkt hier een steen en kronkelt daar - omdat de helling wat sterker is - een andere kant uit, maar het bereikt altijd de zee.

Wanneer wij leven zoals we zijn, dan zal het vaak lijken, of we moeilijkheden ontwijken, of we geen respect hebben voor anderen, of we zelfzuchtig of eigenzinnig zijn. Maar zolang wij weten, dat wij aan ons innerlijk beantwoorden (dat is dus de eis), mogen wij ook onze natuurlijke weg zoeken. Een natuurlijke weg betekent soms de weg van de minste weerstand; en soms een enorme krachtsinspanning, zoals een rivier die zich met veel moeite door de bergen heen vreet en met erosie zich diepe dalen uitschuurt, waarin ze dan geborgen verder kan gaan. Het betekent soms een enorme activiteit, zoals een stroomversnelling of zelfs een waterval, waarbij alles chaotisch schijnt te worden; maar het is altijd jezelf zijn.

Het is goed over deze dingen eens na te denken, want de kern van de komende tijd is toch wel in de eerste plaats - geloof ik - de Christusgeest, de naastenliefde.

Als we horen wat onze nieuwe wereldleraar daarover zegt, dan zal het een heel eigenaardige tijd zijn; een tijd, die van uit het huidig standpunt soms chaotisch is. Een bijna anarchistische tijd en toch weer een tijd, die een nieuwe mensheid moet voortbrengen, die een absolute verlossing voor velen mogelijk zal maken. Als je hem dan zo hoort spreken, dan zeg je: Ja, je hebt gemakkelijk praten, maar hoe moeten de mensen er ooit toe komen om de Christusgeest waarlijk te beleven? Ze kunnen het eenvoudig niet. Naastenliefde is ook een dogma: ik moet een ander helpen, of ik hem aardig vind of niet, want hij is mijn naaste. Ze begrijpen dan niet, dat het dan al geen naastenliefde meer is. Dan is het eigenliefde en zelfzucht.

Men zegt: Ik heb mijzelf een plicht opgelegd en die moet ik nu vervullen ten bate van het geheel. Als echter die plicht niet in je leeft, dan geef je dat geheel niet, maar je ontnemt dat geheel meer dan je geeft.

En vervolgens hoor je: Naastenliefde is een geestelijke liefde, die wij tot uiting brengen in onze goede zorgen voor anderen. Maar ze vergeten één ding, dat naastenliefde geen systeem is; naastenliefde is een beleving. "Heb uw naaste lief", dat is wat anders dan naastenliefde, dat hebben wij ervan gemaakt. De wet is: Heb uw naaste lief. En liefhebben, dat is niet alleen maar eens een keertje goed zijn. Liefhebben, dat is jezelf geven. O, niet alleen in zinnelijk opzicht, natuurlijk, ofschoon ook dat liefde kan zijn. Maar het is een afstand doen van iets van jezelf. Dat kun je alleen doen, als je werkelijk een ander erkent.

Wanneer de barmhartige Samaritaan langs komt en hij ziet die man - door rovers overvallen - liggen, dan heeft hij medelijden met die mens en vergeet hij zichzelf een ogenblik voor die ander; en daarom wordt hij de naaste, daarom heeft hij de naaste lief. Hij vergeet zichzelf. Hij vraagt zich niet af, of er winst mee te behalen is, of het misschien nut heeft en of het misschien wel verstandig is om als Samaritaan een Jood te verzorgen. Hij zegt alleen: "Hier is een mens, die mij beroert en ik geef uit mijzelf antwoord op die beroering."

Zoals onze nieuwe wereldleraar het uitdrukt:

Wanneer gij uzelve erkent in anderen, wanneer uw wezen, uw denken, uw begeren, uw ervaren in een ander is gelegen,

dan eerst zult ge hem waarlijk liefhebben. Doch zo ge slechts uzelve liefhebt, verheerlijkt uzelve niet, omdat ge uw naaste dient en uzelve bevredigt."

Dat is een punt, waarover je natuurlijk kunt vechten, dat weet ik wel. Maar juist als wij over deze dingen gaan vechten, komen we in conflict; dan komt de onrust en de gejaagdheid, die het menselijk leven in de wereld beheersen, op de voorgrond. Want u bent niet onrustig, als u uw werkelijk wezen vervult. U bent alleen onrustig, als u uw werkelijk wezen forceert. U bent niet ongelukkig, onharmonisch, schuld bewust of gedreven, als u uw wezen op natuurlijke wijze doet verdergaan met een steeds groter besef van het Hogere en een steeds juistere beleving van het lagere. Dan bent u rustig, dan bent u harmonisch. De onrust, het tikken van de klok, is een illusie, die de mens heeft geschapen: de tijd.

Ik heb dat zo even gesteld. Maar zijn het ook geen illusies, de begrippen van zonde en deugd, van goed en kwaad, die de mens zich heeft geschapen, waardoor hij zijn leven vaak misvormt? De begrippen van: hoe God wel moet zijn en hoe God niet moet zijn, al beleef je Hem ook duizend keer anders? De gedachten aan het maatschappelijk fatsoen en de maatschappelijke verplichting, die belangrijker zijn dan je eigen wezen? Eet niet, verhonger desnoods, maar kom keurig voor den dag. Is dat eigenlijk niet precies hetzelfde? Is het jezelf verwijderen van het echte niet dezelfde dwaasheid? Je op de borst kloppen, omdat je je naaste liefhebt, omdat je de negerkinderen lekkere warme, heerlijke wollen camisootjes geeft. Het is jezelf een idee geven, dat je toch veel doet en veel betekent, maar ben je werkelijk ergens met die mensen verbonden? O, het kan zijn, maar als je je werkelijk verbonden voelt, dan ga je niet zeggen: "Wij vinden het aanstotelijk dat die negerkindertjes bloot lopen, ze moeten jaeger-wolletjes dragen," want dan denk je niet aan die neger, dan heb je die neger niet lief, dan heb je jezelf lief met je eigen begrippen van fatsoen. En dan kom je op den duur zo ver als die idioten in Amerika, waarvan ik hoorde, dat ze op den duur zelfs de koeien bustehouders willen geven en de honden broekjes, opdat ze fatsoenlijk en kuis zullen zijn.

Wat is dat eigenlijk voor een kolder? Is dat niet de eigenliefde, de zelfzucht ten top gedreven? Dat is geen naastenliefde en dat is geen fatsoensbegrip en dat is geen kuisheid, dat is zelfverheerlijking, ook al zeg je dat je het doet in de naam van een God. Wanneer je vertelt wat een ander wel en wat hij niet moet doen, is dat dan eigenlijk wel naastenliefde? Heeft dat wel iets te maken met je verantwoordelijkheid tegenover anderen? Heeft dat niet veel meer te maken met de zelfverheerlijking, met het proberen om je eigen normen aan de wereld op te leggen?

Maar dat slaagt niet, dat kan niet. Al blijven die Amerikanen ook 10.000 jaar experimenteren en erop hameren, dan worden er nog steeds hondjes, katjes, koetjes, kalfjes geboren zonder broek.

Ja, lach erom, want het is belachelijk en dat ziet u in, omdat het dieren betreft. Maar hoe is het met u?

Ik weet wel, het gaat hier nu niet over kleding, het gaat over andere dingen. In plaats van het broekje voor het hondje wordt het kind geboren zonder nut voor de maatschappij en dat moeten we er dan als de bliksem aan vastmaken, want de mens moet een nuttig lid van de maatschappij zijn. Niet: een mens moet een gelukkig, evenwichtig deel van de cosmos zijn, maar je moet nuttig zijn in de maatschappij. Maar waarom? Is dat deel van het wezen? Is dat de harmonie met God? Is dat de vervulling van je lot, van je werkelijkheid? Neen, het is de zelfverheerlijking van de mens, die denkt dat zijn maatschappij het summum summarum is. O, ik weet het, dit is praat, die niet altijd mag worden gehoord, maar het is waar.

U beantwoordt aan vele eisen en u dwingt anderen om aan vele eisen te beantwoorden. Niet omdat u die naaste liefhebt, maar doodgewoon omdat - als die ander anders zou doen of als u zou falen aan bepaalde eisen te

beantwoorden - uw hoge dunk van uzelf gekrenkt zou zijn. En daar heb je de onrust. De mens schaamt zich eigenlijk voor zichzelf en probeert dan die schaamte te ontlopen door voor zichzelf en anderen steeds strengere wetten, steeds ingewikkelder maatregelen, steeds grotere ideeën van belangrijkheid te scheppen, die illsuies zijn.

Neen, onze onrust en onze jachtige gebondenheid aan de tijd, ons geketend zijn aan het hondehok van een zelfgeschapen gemeenschappelijke wereld, kunnen we alleen maar ontlopen, indien we in de eerste plaats rust vinden. Een rust, die harmonie kan worden. Harmonie met God, harmonie met het leven, harmonie met de wereld. De naaste liefhebben niet omdat je die naaste dus alleen volgens je geloof of je denken wilt dienen, maar omdat die naaste iets voor je betekent. Je naaste liefhebben niet alleen op de voorgeschreven wijze, omdat dat nu eenmaal zo hoort. Naastenliefde is een aalmoes; en het is een beetje medelijden. Je naaste liefhebben, zoals het werkelijk behoort: in de liefde voor de naaste, die dan niet op één persoon wordt gecentreerd, maar die op elke erkenning van een goddelijke waarde in een medemens, op elke erkenning van jezelf in een medemens gericht kan zijn. Die mens opnemen in je eigen leven. Je eigen leven aan die mens geven, omdat het je een vreugde is.

Naastenliefde is niet een last. En harmonie is niet een gedwongen worden om de dirigent steeds uit de verte te bezien. Naastenliefde is een jezelf schenken aan het leven, omdat je daardoor leeft. Er bestaat geen beperking op welk vlak ook; of dat de gedachtenkracht is of het daadwerkelijk streven of de eenvoudigste stoffelijke beleving, dat kan allemaal naastenliefde zijn.

Harmonie is ook hetzelfde.

Harmonie is: niet doen wat een ander wil of doen wat God wil. Dat zijn termen, die de mensen hebben uitgevonden.

Harmonie is: beantwoorden aan het leven, zoals je het in jezelf erkent, zonder ooit een ander aan te tasten, zonder ooit een ander te dwingen om jouw weg te gaan.

Harmonie is: beseffen dat jij het bent, die het initiatief hebt en steeds weer moet nemen in je eigen leven.

Harmonie wil zeggen: beantwoorden aan het geluk.

Ik weet niet, of u daarover kunt nadenken en of het u iets zegt, maar ik ben begonnen met de tijd en de onrust. En dan moet u zich toch eens afvragen, of niet een groot gedeelte van uw onrust eigenlijk niet voortkomt uit een zelfverwijt, dat niet eens noodzakelijk is. Het is vaak beter om te zijn, gewoon maar te zijn, te bestaan, dan om "goed" te zijn en daarmee het contact met God en de wereld te verliezen. Het is vaak veel beter om jezelf desnoods uit te leven, uit te huilen, uit te vloeken en dan rust te vinden, waardoor je weer leven kunt in en met de wereld, dan naar de buitenkant een en al zoetsappigheid, zijg, stralende liefderijkheid te zijn, terwijl je in jezelf voortdurend verbeteren de tanden knarst en vloekt.

De mensen hebben de waarden omgekeerd. Ze hebben dat, wat van binnenuit moet komen, een masker op gezet en dat, wat uiterlijk eigenlijk alleen maar het spel moest zijn, voortkomend uit de innerlijke waarden, gemaakt tot een vaste vorm en die hebben ze "ik" genoemd.

U denkt misschien wel, dat u weet wie u bent? Maar als u zegt: "Ik ben die en die," waar denkt u dan aan? Aan het feit, dat u woont op een goede stand misschien? Dat u toch wel een aardige woning hebt en dat uw bureu u allemaal aardig vinden? En dat u toch wel veel nuttig werk doet voor anderen? Dat iedereen zegt, dat u toch voor uw stand of voor uw afkomst of voor uw leeftijd nog best mee kan? Of denkt u er eigenlijk aan dat u gelukkig bent?

Weet u, het is eigenlijk zo eenvoudig, als je het goed beziet. God is het geluk. God is de zon die koestert de regen die vruchtbaar

heid geeft. God is een vogel in de lente, die een nest bouwt. God is ook de winterstorm, die dode takken breekt. God is alles en God is altijd een harmonie. God is een vreugde. Hij is niet eentonig. God is niet alleen het Licht, dat in de hoogste hemel schijnt. God is ook een gras-prietje, dat een klein beetje groen-geel naar boven komt pieken, of het al tijd is om te gaan groeien. Dat begrijpen de mensen niet. Alles moet veraf zijn, alles moet groot zijn, alles moet beantwoorden aan theorieën en alles moet ingewikkeld zijn. Maar dat God voor de mens zo iets eenvoudigs kan zijn als het geluk, daar denken ze niet over na.

God is het geluk. Want iemand, die gelukkig is, is harmonisch. Het is niet de opwinding van een ogenblik. Die opwinding kan aardig zijn, maar die heeft niets met God te maken en niets met de duivel. Dat is het gebeuren van het leven. Maar het gelukkig zijn, dat stil kunnen zijn in jezelf, zo echt genieten van alle dingen, of dat nu een goede maaltijd is of een zonsondergang of het een grapje is dat je eigenlijk niet eens met goed fatsoen verder durft vertellen of een openbaringswoord van hoogste schoonheid. God is in al die dingen. God is harmonie; en harmonie en geluk zijn gelijk. Begrijpt u?

Daarom is al die jachtigheid van de mens zo dwaas, daarom is die onrust niet nodig. Je moet niet zoeken, zoals de mens altijd doet, naar meer en naar beter. Je moet zoeken naar harmonie, naar geluk, naar zelfverwerkelijking; en dan op elk terrein. Zolang je ergens geluk in vindt, waarlijk geluk, is God daar. En zolang je in jezelf gelukkig en sterk bent, ben je een licht voor de wereld, dan ben je Gods licht dat over de wereld schijnt. Maar als je een verbeterd mens bent, die met de oneindigheid worstelt, dan heb je niets.

Denk nu niet, dat wat ik u hier vertel b.v. het streven uitschakelt. We zullen nooit gelukkig zijn, als we niet kunnen streven. Maar datgene, waar we naar streven, dat kan van ogenblik tot ogenblik veranderen, zoals de kleuren van het licht van uur tot uur veranderen, elke dag weer. We moeten een streven hebben, waarin we voor onszelf het gevoel hebben dichter bij God en de werkelijkheid te staan, want God en die werkelijkheid zijn ook hetzelfde.

Weet u, wanneer ik zeg: God is een bloem en God is een boom, dan wilt u dat allemaal nog aanvaarden. Maar God is ook een ratelende tram en een knallende bromfiets. God is een krotwoning, die onbewoonbaar is verklaard en een nieuw flatgebouw, dat nog niet is afgebouwd. God dat is een werkman, die alles behalve netjes pratend door de straten zeilt en een precieuze van de hoogste stand, die zich op een afstand boven het vulgus beweegt. Het is allemaal God, als je gelukkig kunt zijn. Wat je afwijst in het leven, ofschoon het deel zou kunnen zijn van jezelf, ofschoon je er werkelijk geluk in zou willen en kunnen vinden, dat is God afwijzen. Het afwijzen van harmonie is het afwijzen van een levensvervulling. En daarom begrijp ik eigenlijk niet waarom de mensen zich zo belangrijk maken en zich opblazen, omdat ze zo groot willen zijn als een koe, misschien? Vergeet niet: de kikker barstte, omdat hij zich teveel opblies.

Een mens, die zichzelf is op een harmonische manier, beantwoordt niet alleen aan zijn doel in de schepping, maar hij ervaart ook dagelijks weer het contact met de levende kracht: de bron van de schepping. En de mens, die steeds meer en steeds groter wil zijn, die voelt alleen maar de pijn van de innerlijke spanningen, die hij heeft opgeroepen, totdat hij ten slotte uit elkaar ploft en niets meer overlaat dan een onzinnelijk stukje misverstand.

Misschien is het geen wijdingsonderwerp. Ik zit een beetje hardop te denken en te filosoferen. U hebt misschien wel eens een paar dingen gehoord, die veel mooier zijn gezegd, maar wat kan er meer waar zijn dan wat ik vanmorgen hier naar voren breng? Dat moet u me eens vertellen? Bekijk uzelf maar eens precies, zoals u hier zit en vraag u af: Waarom ben

ik soms ongelukkig? Vraag het u af. Wat mankeert er dan? Waarom bent u niet gelukkig? Is het eigenlijk niet, omdat u ergens niet beantwoordt aan uw eigen wezen, aan de kracht die er in u werkt? Omdat u anders of meer wilt zijn dan u bent? Is het eigenlijk niet, omdat u de eenvoud van het leven heel vaak prijs geeft voor het ingewikkelde?

U hoort in onze leringen zo vaak zeggen: "Mens, wees jezelf." En dan krijgen we altijd het antwoord: Ja, graag, maar hoe moet ik weten wat ik ben? Ik begin dan altijd een beetje te glimlachen, als ik dergelijke gedachten opvang.

Hoe moet ik weten, wat ik ben? Je bent toch jezelf, of je het nu weet of niet. Wanneer je maar niet probeert anders te zijn dan je voelt dat je bent. Het is niet de kunst om anders te worden. Het is de kunst om jezelf zo te zijn, dat je het volle geluk, de volle harmonie ervaart, dat je past bij de mensheid en bij alles wat er is geschapen, maar gelijktijdig toch ook God beleeft. Wanneer je probeert jezelf te veranderen, dan ben je als een balk, die bestemd was om de zoldering van een grote tempel te schragen, maar die zichzelf zo onbehouden voelde, dat hij voortdurend aan zich liet snijden, totdat hij eindelijk een koorstoel werd; maar daardoor kon het dak niet voltooid worden en kwamen de regen en de wind naar binnen. De koorstoel verviel heel snel, de houtworm kwam erin en later zei hij: "Wat heb ik eigenlijk aan mijn leven gehad?" Als hij dakbalk was gebleven, dan was hij vele eeuwen de trots geweest van hen, die de kerk hadden gebouwd en in die kerk hun God eerden.

Dat vergeten jullie altijd. Jullie vinden een koorstoel mooier en daarom moeten jullie een koorstoel zijn. Maar als je nu bent gemaakt - bij wijze van spreken - voor een eenvoudige balk in het dak, desnoods een planken bekleding, ben je daarom meer of minder waard? Het is niet wat je bent (ik bedoel naar de vorm), maar het is hoe je bent, hoe je harmonisch past in het geheel.

En als je dat beseft, dan raak je je onrust kwijt; dan voel je je niet meer zo gejaagd door de tijd; dan ben je ook niet bang meer voor dood en sterven en verandering en mislukking; dan ben je eigenlijk helemaal niet meer geïnteresseerd in wat een ander van jou zal zeggen, dan vraag je je alleen maar af, wat de wereld voor jou is en dat is heel belangrijk. Dan vind je God in alle dingen; en omdat je dan jezelf bent, pas je bij de wereld en heb je ergens werkelijk je plaats; niet iets dat je je moeizaam veroverd, maar iets dat uit je wezen voortvloeit. En dan kun je je naaste werkelijk liefhebben zonder zelfbedrog en zonder je zelfverheerlijking uit te geven voor naastenliefde.

Kijk, dat wilde ik nu alleen maar zeggen vandaag. Misschien geen mooi wijdingswoord, maar een waarheid die niet alleen is als een koe, maar als de oer-koe, de hemelkoe, als het begin van alle dingen en het einde van alle dingen.

Wees uzelf met God, in God en u zult weten wat harmonie is. Maak uzelf een beeld van wat ge moet zijn, stel uzelf aan tot godheid, oordelend over uzelf en anderen en u zult nooit werkelijk geluk vinden. U zult altijd innerlijk verstoord, afgunstig enz. zijn. Het is aan u om te kiezen. En wanneer je dat niet zo gemakkelijk ineens kunt doen, je hebt misschien 60 jaar op een bepaalde manier geleefd en je kunt dat niet zo gemakkelijk uiterlijk veranderen, probeer dan in ieder geval het innerlijk te veranderen. Probeer dan in ieder geval innerlijk het initiatief te nemen aan de hand van je werkelijke persoonlijkheid. Laat de krachten, die in jou leven en die jouw wezen tot bewustwording brengen dan desnoods maar eens een beetje harder door je spreken, dat geeft niet.

Wees jezelf en besef, dat God niet is Golgotha. God is herrijzen. God is niet droefenis, en leed met ergens in de verre verte de belofte van een hemels Jeruzalem, God is geluk. God is harmonie. God is de vereniging van alle dingen, die de mens licht en duister, deugd en zonde

noemt, tot één geheel, waarin alles zijn plaats heeft, waarin alles past, ook jij.

--:

G E B E D.

Wanneer je bidt, spreek je tot God. Maar wanneer ik spreek tot God, dan spreek ik in de verre verte en ik besef de Schepper niet, Die lichtend in mij leeft.

Ik spreek over mijn tekorten en over al wat ik verlang, niet beseffend wat de lichte Kracht mij al gegeven heeft. Ik spreek over smart en ik vraag om steun, ik vraag om hulp, om een wereld die anders moet zijn.

Ik spreek van het leven, van mijn moeizaam streven, mijn zelfbedwang, mijn last en mijn pijn, maar ik spreek niet over de God, Die in mij leeft. Ik spreek niet over het licht, de kracht, die Hij heeft gegeven. En zelfs wanneer ik spreek over het licht en de kracht en ik spreek tot de hemel zo verre, dan zie ik het licht, dat er ook in mij leeft slechts flauw in het duister, als een ster waar bijna een wolkje voor zweeft.

Wanneer ik bid, dan spreek ik met mijzelf en met de God, Die overal bestaat. Dan vraag ik dingen, die geen zin meer hebben, omdat mijn God mij leven laat en zelf doet gaan. Ik verzeker slechts mijzelf, dat mijn God mij zoveel geeft, beseffend niet dat ik put uit kracht, uit licht, dat in mij leeft. God is in mij. Wat zal ik bidden, wanneer ik God in mij besef, wanneer ik mijn wezen in harmonisch leven en bestreven niet tot een verre God verhef, maar één maak met de kracht, die mij het leven heeft gegeven?

Al wat ik doe en al wat ik ben, dat is een gebed, dat heeft een stem, die spreekt tot Hem, Die in mij leeft, tot Hem Die mij geschapen heeft, tot Hem Die is de hemel en het Al, de kracht, de tijd die was, de tijd die komen zal, al wat ik denken kan. En elke vezel van mijn wezen, elk vonkje kracht dat deel is van mijn stoffelijk of geestelijk bestaan, is één met Hem en zal met Hem zijn steeds door alle leed.

Wie dit beseft, zo bid ik wel. Maar bid ik tot een God, Die ver mij blijft, mijn bidden is verdwazing, mijn bidden is een waan.

En wilt ge dan toch een woord, een gebed dat aan dit alles uiting geeft, opdat ge zelf de band met uw God, met die lichtende Kracht weer beleeft, zeg dan: Wat ik ben, God, zijt Gij. Wat ik doe, dat zijt Gij. En de vreugde van het leven zijt Gij. Ik zoek de vreugde, mijn God, slechts in U. Uit Uw kracht en wezen ben ik vrij en door U beleef ik, wat ik ook doe. Ik weet, dat Gij met mij zijt, met mij beleeft, dat Gij het zijt, Die mij vreugden geeft en ook dat mijn erkennen, Uw vreugdige kracht, Uw licht en Uw sterkte, Uw grootheid en macht, zoals ze in mij geschapen zijn door U wordt geuit tot het einde der tijd. Ik wil zijn waarlijk één met U, o mijn God, van het begin tot het einde der tijden, in de eeuwigheid deel van Uw wezen, waarin Gij de vreugde zijt van het harmonisch bestaan.

Nu, vrienden, dat is mijn visie van een gebed. Niet, als ik het nog even mag zeggen: Heer, zie neer op Uw dienaar, Uw dienaress. Maar: God, Gij zijt in mij. Ik kan niets vragen wat Gij me al niet hebt gegeven, als ik het maar besef en als ik het maar tot werkelijkheid maak. God, Gij zijt de vreugde van het leven, de kracht van het leven. Ik wil dit beseffen, ik wil bewust deel van Uw wezen zijn en alle dingen.

Dat lijkt mij het enige gebed, dat in woorden aanvaardbaar is. Al het andere kunt u beter zoeken, indien u het mij vraagt, in de daad, in de aanvaarding van het goede, het vreugdige leven, van de goede en vreugdige dood, van de goede en vreugdige eeuwigheid.

:--:~: